

Późna zakrzepica w stencie uwalniającym lek przyczyną ostrego zespołu wieńcowego powikłanego przedszpitalnym nagłym zatrzymaniem krążenia

Late in-stent thrombosis as a cause of acute coronary syndrome complicated by out-of-hospital cardiac arrest

Aneta I. Gziut

Klinika Kardiologii Inwazyjnej, Centralny Szpital Kliniczny MSWiA, Warszawa

Kardiologia Pol 2008; 66: 697-699

Przedstawiamy przypadek 56-letniego chorego przyjętego do tutejszej Kliniki z wstępnym rozpoznaniem ostrego zespołu wieńcowego z uniesieniem odcinka ST (STEMI) powikłanego migotaniem komór (ang. *ventricular fibrillation*, VF) w warunkach przedszpitalnych.

Opis przypadku

Omawiany chory po raz pierwszy był hospitalizowany w tutejszej Klinice przed 38 mies. (lipiec 2004 r.) w celu wykonania koronarografii. Badanie zostało wykonane miesiąc po zawale serca bez uniesienia odcinka ST (NSTEMI) leczonym zachowawczo w szpitalu rejonowym. W wykonanej wówczas koronarografii stwierdzono jedynie 80% zwężenie w gałęzi przedniej zstępującej (GPZ). Podjęto decyzję o implantacji stentu uwalniającego lek (DES). Po 5-dniowym przygotowaniu z zastosowaniem 75 mg kłopidogrelu w miejscu zwężenia implantowano 18-milimetrowy stent uwalniający sirolimus (Cypher® Cordis Co) i otworzono w pełni światło tętnicy. Poza standardowym leczeniem (kwas acetylosalicylowy, beta-bloker, inhibitor konwertazy angiotensyny, simwastatyna) choremu zalecono zgodnie z obowiązującymi wówczas wytycznymi 3-miesięczną kontynuację leczenia kłopidogrelem w dawce 75 mg/dobę. Chory przez rok pozostawał pod kontrolą Poradni Kardiologicznej tutejszego szpitala. W tym też okresie nie wymagał ponownej hospitalizacji ani modyfikacji leczenia.

Na kilka dni przed omawianą hospitalizacją u chorego pojawiły się objawy infekcji górnych dróg oddechowych, które zlekceważył. W dniu przyjęcia, podczas miernego wy-

siłku wystąpił silny ból zamostkowy o charakterze rozpiekania. Ponieważ dolegliwości nie ustępowały pomimo przyjęcia nitrogliceryny, chory wezwał pogotowie ratunkowe. Podczas transportu do szpitala wystąpiło VF – chorego 2-krotnie defibrylowano (300 J) i uzyskano powrót rytmu zatokowego. Po przyjęciu na tutejszy oddział intensywnej opieki kardiologicznej (OIOK) po raz kolejny u chorego wystąpiło VF, które skutecznie defibrylowano (360 J). Ze względu na niewydolność oddechową chory wymagał intubacji i podłączenia do respiratora. W wykonanym EKG stwierdzono uniesienie odcinka ST w odprowadzeniach I, aVL oraz V₁-V₆. Chorego przekazano do Pracowni Hemodynamiki, gdzie wykonano koronarografię, która wykazała: zamkniętą GPZ w miejscu implantowanego stentu oraz zwężoną ostialnie o 80% drobną gałąź diagonalną pierwszą (Rycina 1.). W gałęzi okalającej i prawej tętnicy wieńcowej (Rycina 2.) stwierdzono jedynie zmiany przyścienne. Wobec takiego obrazu angiograficznego zdecydowano o zabiegu rekanalizacji GPZ.

Już po wprowadzeniu lidera wieńcowego poza miejsce okluzji uzyskano przepływ w ww. naczyniu nasierdziejowym. Kolejne podanie środka cieniującego uwidoczniło skrzeplinę w obrębie stentu (Rycina 3.). Po trombektomii (Rycina 4.) cewnikiem Diver CE (Invatec) wykonano dylatację 20-milimetrowym cewnikiem balonowym o średnicy 3,5 mm (Runner) i uzyskano prawidłowe światło naczynia z przepływem TIMI 3 (Rycina 5.). Niestety, w trakcie zabiegów nastąpiło zamknięcie zwężonej gałęzi diagonalnej. Podjęte próby jej udrożnienia nie zakończyły się sukcesem.

Przy ponownym przekazaniu na OIOK stan chorego był ciężki. Był on nieprzytomny, z ciśnieniem tętniczym rzędu

---

Adres do korespondencji:

Aneta I. Gziut, Klinika Kardiologii Inwazyjnej, Centralny Szpital Kliniczny MSWiA, ul. Wotoska 137, 02-507 Warszawa, tel.: +48 22 508 11 00, fax + 48 22 508 11 77, e-mail: kardilologia.inwazyjna@cskmswia.pl

Rycina 1. Obraz lewej tętnicy wieńcowej – widoczne pełne zamknięcie gałęzi przedniej zstępującej na wysokości bliższego brzegu stentu (Cypher, Cordis J&J Co.) implantowanego 38 mies. wcześniej

Rycina 2. Obraz prawej tętnicy wieńcowej

Rycina 3. Obraz angiograficzny lewej tętnicy wieńcowej po wprowadzeniu przewodnika angioplastycznego do gałęzi przedniej zstępującej – widoczny szczątkowy przepływ

Rycina 4. Angiografia lewej tętnicy wieńcowej po trombektomii ssącej (Diver CE, Invatec) w gałęzi przedniej zstępującej. Zwraca uwagę pełne wypełnienie ww. tętnicy

100–90/60 mmHg oraz tachykardią (HR 115/min). Chory przez 11 godz. wymagał mechanicznej wentylacji, w 2. dobie hospitalizacji odzyskał przytomność. W badaniu echokardiograficznym stwierdzono rozległe zaburzenia kurczliwości – akinezę koniuszka, całej ściany przedniej, przegrody międzykomorowej, głęboką hipokinezę ściany bocznej. Frakcję wyrzutową oceniono na 30%. W badaniach laboratoryjnych w 12. godz. od zabiegu stwierdzono maksymalne wartości enzymów sercowych (fosfokinaza kreatyniny 8721 IU/l, izoenzym MB kinazy kreatyniny 602 IU/l, troponina I 190,95 ng/dl). W monitorowanym EKG, do 38 godz. od wykonania przezskórnej interwencji wieńcowej, zanotowano dodatkowe pobudzenia komorowe oraz wstawki rytmu komorowego. W wykonanym w 9. dobie badaniu EKG metodą Holtera nie stwierdzono istotnych zaburzeń rytmu i przewodzenia.

Po 12-dniowej hospitalizacji chory został wypisany ze szpitala. W EKG wykonanym w dniu wypisu widoczny był patologiczny załamek Q w odprowadzeniach V_1 – V_4 oraz ujemne załamki T w odprowadzeniach V_2 – V_5 . Choremu zastosowano kontynuację stosowanej w Klinice farmakoterapii: kwas acetylosalicylowy, klopidogrel (przez całe życie), atorwastatyna, karwedilol, ramipryl, kanrenon potasu.

Rycina 5. Obraz lewej tętnicy wieńcowej po redylatacji cewnikiem balonowym o średnicy 3,5 mm stentu uwalniającego lek implantowanego w gałęzi przedniej zstępującej. Zwraca uwagę poprawa wypełnienia ww. naczynia

Komentarz redakcyjny

prof. dr hab. n. med. Robert J. Gil

Klinika Kardiologii Inwazyjnej, Centralny Szpital Kliniczny MSWiA, Warszawa

Analiza przedstawionego powyżej przypadku pozwala rozpoznać tzw. bardzo późną zakrzepicę w stencie (ang. *very late stent thrombosis*, VLST). To powikłanie, charakterystyczne dla stentów uwalniających leki antyproliferacyjne (DES), jest zazwyczaj przyczyną burzliwych objawów klinicznych ze zgonem włącznie (do 45% przypad-

ków) oraz powodem istotnego uszkodzenia serca. Jednak podstawowe pytanie, jak zawsze w takich przypadkach, brzmi: dlaczego u chorego ponad 3 lata od skutecznej implantacji DES wystąpiła zakrzepica w stencie?

Niestety, analiza tego przypadku tylko potwierdza fakt, że pierwotna przyczyna VLST jest nieznaną. Z doniesień

z literatury wiemy jedynie, że takie zdarzenie występuje u 3–4 chorych na 1000 implantacji stentów typu DES. Nie jest to problem związany jedynie z terapią przeciwplatekowaną. No bo jeśli przez 3 lata od pierwotnego zabiegu wystarczająca dla drożności stentu była jedynie terapia preparatami kwasu acetylosalicylowego (ASA), to nie w odstawieniu klopidogrelu czy oporności na leki przeciwplatekowe należy szukać przyczyny VLST. Oczywiście, można tutaj się doszukiwać jakiegoś związku pomiędzy infekcją dróg oddechowych (i tym samym ograniczoną skutecznością preparatu ASA) a nieoptymalną implantacją stentu czy interakcją z polimerem będącym pierwotnie nośnikiem leku. Teoretycznie nie można również wykluczyć obecności blaszki ranliwej (ang. *vulnerable plaque*) przy którymś z brzegów stentu, której pęknięcie lub ero-